

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/3190-2

12. september 2024

Svar på spørsmål fra Transport- og kommunikasjonskomiteen om Prop. 93 LS (2023-2024) Ekomloven

Det vises til brev 2. september 2024 fra transport- og kommunikasjonskomiteen. I forbindelse med komiteens behandling av Prop. 93 LS (2023-2024) om ny ekomlov, har komiteen følgende spørsmål til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD):

1. Hva er departementets synspunkter på de EØS-rettslige innvendingene som er reist av høringsinstansene i tilknytning til ovennevnte bestemmelser?

Vi registrerer at flere av høringsinstansene har innvendinger til lovforslaget og mener at forslaget til ny ekomlov, når det gjelder sluttbrukernes rettigheter, på flere punkter går lenger enn det direktivet åpner for og derfor er i strid med direktivet og Norges EØS-rettslige forpliktelser. For å kunne svare ut komiteens overordnende spørsmål når det gjelder de EØS-rettslige innvendingene, er det behov for kort å kommentere innvendingene som kommer frem i høringsinnspillene til de konkrete bestemmelsene.

- § 4-6 tredje ledd første punktum og 4-6 sjette ledd andre punktum om utvidelse av virkeområdet for bestemmelser om bindingstid

Telia med flere synes å mene at det er i strid med direktivets regler om totalharmonisering av sluttbrukerreguleringen at det i § 4-6 tredje ledd første punktum, sammenholdt med sjette ledd andre punktum, legges opp til at reglene om bindingstid også skal gjelde for sammenslutninger som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet. Departementet viser til proposisjonen punkt 13.2.4 hvor høringsinnspillene fra NBBL, Forbrukerrådet m.fl. er gjengitt. Her understrekes det særskilte behovet mindre borettslag og sameier har for beskyttelse. De fleste borettslag er reelt sett sammenslutninger av

forbrukere, uten profesjonell kompetanse til å ivareta sine interesser mer enn andre forbrukere. I forhandlinger om ekomtjenester møter styrene i sammenslutningene profesjonelle og faglig kompetente ekomtilbydere, noe som kan gi ubalanserte avtalevilkår. I punkt 13.2.5 erkjenner departementet at boligsammenslutninger normalt ikke regnes inn under forbrukerbegrepet, men mener «[...] at det er viktig at disse gruppene beskyttes av rettighetene i bestemmelsen ettersom borettslag og sameier styres av privatpersoner med varierende kompetanse og erfaring, og kan ha et styre som ikke er bedre egnet til å vurdere innhold i avtalene enn privatpersoner».

Departementet ser imidlertid at det har sneket seg inn en feil henvisning i § 4-6 sjette ledd. Henvisningen til første ledd er ikke riktig, fordi første ledd kun gjelder i forbrukerforhold, og henvisningen til fjerde ledd henger igjen etter strukturelle endringer. Riktig henvisning skal være femte ledd andre punktum. Departementet foreslår på denne bakgrunn at komiteen i innstillingen retter ordlyden i sjette ledd:

Forslag til revidert § 4-6 sjette ledd

«~~Femte Første og fjerde~~ ledd andre punktum kan fravikes utenfor forbrukerforhold. Dette gjelder ikke for sammenslutninger som omtalt i tredje ledd første punktum.»

- § 4-6 andre ledd om begrensninger i adgangen til å inngå avtaler om avdragsbetaling for infrastrukturkostnader

Telia mener at det er uheldig at adgangen til å inngå avtaler om avdragsbetaling for infrastrukturkostnader i henhold til § 4-6 andre ledd er begrenset til kun å gjelde «nett med svært høy kapasitet». Dette innebærer etter Telias syn at det ikke vil være tillatt å inngå avtaler om avdragsbetaling for oppgradering og gjenbruk av elementer fra andre typer nett enn «nett bestående utelukkende av fiberoptiske elementer eller som leverer lignende hastighet og kvalitet som slike nett». Departementet viser til forslag til § 1-1 hvor det fremgår at formålet med den nye loven er «[...] å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede kommunikasjonstjenester». Investeringer i ny infrastruktur i dag gjøres primært i nett med svært høy kapasitet. Å legge til rette for investeringer i nett med svært høy kapasitet er viktig og riktig for norske forhold, og i tråd med formålet med ny ekomlov.

Definisjonen av «nett med svært høy kapasitet» er teknologinøytral. Det kan være fiber eller annen teknologi som «[...] under normale forhold med stor trafikk i nettet kan levere lignende ytelse», jf. forslag til § 1-4 nr. 3. Telia oppgir selv på sine hjemmesider av hybridfiber (coax) er et fullverdig alternativ til fiber, som leverer nedlastningshastigheter som er høyere enn deres fibertilbud.

Mobilt bredbånd levert over 5G vil normalt være omfattet av begrepet «nett med svært høy kapasitet», jf. Europakommisjonens uttalelser i «5G For Europe: An action Plan» og «Connectivity for a Competitive Digital Single Market - Towards a European Gigabit Society». I førstnevnte dokument side 2 står det blant annet: «The Commission strategy for the Digital Single Market (DSM strategy) and the Communication Connectivity for a Competitive Digital

Single Market: Towards a European Gigabit Society underline the importance of very high capacity networks like 5G as a key asset for Europe to compete in the global market.»

- § 4-5 tredje ledd om endring av avtaler med sluttbrukere

Telia og IKT Norge viser til at det i § 4-5 om avtalesammendrag fremgår at avtalen ikke kan «[...] endres med mindre begge parter uttrykkelig samtykker til det». Departementet vil understreke at begrensingen i å gjøre endringer i avtalen, knytter seg til opplysningene som er gitt i tilbudet før avtalen er inngått og opplysningene som fremgår av avtalesammendraget. Det følger av merknaden til bestemmelsen hvilke opplysninger som skal fremgå av avtalesammendraget. I den grad formuleringen kan misforstås eller fremstår som upresis, foreslår departementet at det i innstillingen fra komiteen gjøres en mindre justering av ordlyden:

Forslag til revidert § 4-5 tredje ledd

«Opplysningene som er gitt i tilbudet før avtale er inngått etter § 4-4, og opplysningene som fremgår av avtalesammendraget etter første ledd, skal være en integrert del av avtalen. ~~Avtalen~~, og kan ikke endres med mindre begge parter uttrykkelig samtykker til det.»

- § 4-9, første ledd bokstav c om unntak for nummeropplysningstjenester med hensyn til sperring for fellesfakturerte tjenester

Telia og IKT Norge mener at unntaket fra kravet om kostnadskontroll for nummeropplysningstjenester i § 4-9 går på tvers av hensynene til forbrukerkontroll som bestemmelsen skal ivareta, og bør fjernes. Det vises til at direktivbestemmelsen § 4-9 bygger på, ikke åpner for å gjøre unntak for bestemte tjenestetyper.

Nummeropplysningsvirksomhet har inntil nylig vært en leveringspliktig tjeneste, og er etter departementets vurdering en samfunnsnyttig tjeneste som bør være allment tilgjengelig, jf. proposisjonens punkt 13.3.4. Departementet mener derfor at den er i en litt annen stilling enn andre fellesfakturerte tjenester. I høringen kom det innspill fra en samlet nummeropplysningstjeneste om at kravet til kostnadskontroll i § 4-9 ikke måtte omfatte denne tjenesten. Departementet viser til at dersom det ikke innføres et slikt unntak fra kravet om kostnadskontroll i § 4-9, vil en eventuell sperring for fellesfakturerte tjenester som f.eks. betaling av parkering, spåttjenester på telefon, eller kjøp av småvarer over telefonregningen, kunne føre til at brukerne, uten at de nødvendigvis er klar over det, mister muligheten til å ringe opplysningstjenester. Dette vil være uheldig.

Til tross for at det finnes alternative løsninger som apper eller internettsøk, er det brukergrupper, særlig blant den eldre befolkningen, som baserer seg på å ringe nummeropplysningstjenestene. Det er derfor fortsatt nødvendig å sikre at det er mulig og enkelt å komme i kontakt med nummeropplysningstjenestene. Det er derfor inntil videre et nasjonalt behov for å verne om disse tjenestene.

- § 4-14 femte ledd om win-back forbud

Telia viser til at det foreslåtte winback-forbudet i § 4-14 femte ledd innebærer et høyere reguleringsnivå av sluttbrukeres rettigheter enn det direktivet tillater. Departementet understreker at forbudet mot winback ikke er sluttbrukerregulering (som er totalharmonisert gjennom ekomdirektivet), men er ment å fremme konkurransen i markedet, jf. merknaden til § 4-14 femte ledd i proposisjonen. Denne regelen er likevel av pedagogiske hensyn plassert i sluttbrukerkapittelet, fordi dette gjelder i forbindelse med bytte av internettilgangstjeneste.

Når det gjelder behovet for et winback-forbud, viser departementet til at det fremdeles er begrenset konkurranse i deler av det norske bredbåndsmarkedet. Ifølge den siste dekningsundersøkelsen til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (2023) har i underkant av 50 prosent av husstandene kun mulighet til å velge mellom to eller færre tilbydere av høyhastighetsbredbånd (100 Mbit/s). Erfaringer fra mobilmarkedet tilsier at et slikt forbud vil ha positive virkninger i markedet, og bidra til rettferdig prising for sluttbruker og en sunn konkurranse uavhengig av tilbyders størrelse.

2. Har departementet utredet hvilke konsekvenser det særnorske forslaget til regulering av bindingstid og avdragsbetaling vil få for TV- og bredbåndsmarkedet i Norge, herunder tilbyderes rammevilkår for videre investeringer i utbygging og oppgradering av nett til boligsammenslutninger?

Departementet viser til proposisjonen punkt 13.2.5, hvor det på bakgrunn av høringsinnspillene konkluderes med at det er viktig at borettslag og sameier omfattes av den samme strenge forbrukerbeskyttelsen som enkeltpersoner. Som nevnt over, styres borettslag og sameier av privatpersoner med varierende kompetanse og erfaring. I møte med profesjonelle og faglige kompetente ekomtilbydere kan dette gi ubalanse i styrkeforholdet mellom avtalepartene.

Det følger av § 4-6 andre ledd at det kan inngås separate avtaler om avdragsbetaling med lenger varighet enn 12, eventuelt 24 måneder, ved etablering og tilknytning til nett med svært høy kapasitet. Dette innebærer at det for borettslag og boligsameier, som for enkeltpersoner, kan inngås avtale om avdragsbetaling med lenger varighet dersom investeringene knytter seg til nettilkobling av slike nett. Terminalutstyr som rutere eller modem, skal ikke omfattes av avtale om avdragsbetaling utover 12/24 måneder. Kostnadene til denne type utstyr vil ikke rettferdiggjøre en innlåsing til en tilbyder utover en slik tidsperiode.

3. Hvilke konkrete endringer kan gjøres i forslaget til ny ekomlov for å ivareta hensynet til Norges EØS-rettslige forpliktelser og/eller behovet for fremtidige investeringer i utbygging og oppgradering av nett til boligsammenslutninger?

Se forslag til endringer over.

4. Hva er konsekvensene dersom Stortinget vedtar bestemmelser som er i strid med ekomodirektivet?

Dersom EFTAs overvåkningsorgan (ESA), enten på eget initiativ eller som følge av en klage, åpner sak mot Norge når det gjelder gjennomføring av ekomodirektivet og kommer til at Norge på ett eller flere punkt ikke har gjennomført direktivet på rett måte, vil Norge bli bedt om å rette dette. Dersom vi velger ikke å etterkomme anmodningen om å rette, vil saken kunne bli prøvd for EFTA-domstolen.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Karianne Tung". The signature is written in a cursive style with a large initial 'K' and a long horizontal stroke.

Karianne Oldernes Tung

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/3190-5

19. september 2024

Svar på spørsmål fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Det vises til brev 13. september 2024 med ytterligere spørsmål fra transport- og kommunikasjonskomiteen i forbindelse med komiteens behandling av Prop. 93 LS (2023–2024) om ny ekomlov. Nedenfor følger svar på spørsmålene fra komiteen.

Spørsmål: I sitt svarbrev av 12. september argumenterer ikke departementet mot høringsinstansenes syn om at den foreslåtte reguleringen var i strid med direktivet på flere punkter. Betyr det at departementet er enig med høringsinstansene i at lovforslaget slik det lå, var i strid med direktivet?

Svar: Departementet mener at ny ekomlov gjennomfører ekomdirektivet, kommunikasjonsverndirektivet m.m. på en god måte og innenfor rammene av EØS-avtalen.

Når det gjelder § 4-6 tredje ledd er ikke forbrukerrettighetene etter departementets mening utvidet, men kretsen av rettighetssubjekter utvides fra forbruker til også å omfatte sammenslutninger som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet, forutsatt at avtalen skal tjene medlemmenes personlige formål. Departementet mener, som tidligere forklart, at dette har gode grunner for seg, og ønsker ikke å svekke denne forbrukerbeskyttelsen for borettslag og sameier. Tatt i betraktning at EU-rettsakten som gjennomføres i denne bestemmelsen er et direktiv og ikke en forordning, mener departementet at denne nasjonale tilpasningen bør vurderes som rimelig.

Formålet med ekomdirektivet er blant annet å legge til rette for utbygging av nett med svært høy kapasitet. Departementet mener derfor at § 4-6 andre ledd er i tråd med direktivets intensjoner. Den foreslåtte bestemmelsen må ses i sammenheng med samfunnets behov for digital infrastruktur med svært høy kapasitet for tiden fremover. Den aktuelle artikkelen i direktivet nevner eksplisitt nett med svært høy kapasitet, men er ikke begrenset til dette. Bakgrunnen for dette er trolig at artikkelen også skal kunne gjennomføres i land med en helt annet utbredelse og dekning av digital infrastruktur enn Norge. For Norges del mener

departementet at det har formodningen mot seg at staten vil komme i brudd med EØS-avtalen på grunn av denne tilpasningen.

§ 4-9 gjennomfører deler av ekomdirektivet artikkel 88 og 115. Dette inkluderer regler om sperring av utgående anrop med forhøyet takst som er gjennomført i § 4-9 første ledd bokstav c. Slik departementet ser det, gir artikkel 115 nummer 1 medlemsstatene en viss fleksibilitet til å tilpasse regelverket etter egne nasjonale forhold, idet bestemmelsen sier at myndigheten skal kunne kreve at tilbyderne (av en viss kategori) oppfyller hele eller deler av tilleggsressursene som er angitt i vedlegg VI del A. Vi viser til at vedlegg VI del A bokstav b blant annet nevner sperring av utgående anrop med forhøyet takst, og at bokstav h gjelder deaktivering av tredjepartsfakturering. Departementet har derfor, ut fra en «fra det mer til det mindre»-betraktning, foreslått at tilbyder skal tilby sperring av fellesfakturerte tjenester med unntak av nummeropplysningstjenester. Dette legger til rette for at forbrukere fremdeles skal ha tilgang til oppringt nummeropplysning fordi dette er en samfunnsnyttig tjeneste som bør være allment tilgjengelig, selv om forbrukeren velger å sperre for andre fellesfakturerte tjenester. Mulighet for enkel tilgang til oppringt nummeropplysning vil som tidligere nevnt ha særlig betydning for den eldre befolkningen. Departementet mener at tilpasningen er i tråd med direktivet.

Spørsmål: Departementet foreslår noen justeringer av lovteksten. Mener departementet at lovforslaget med disse justeringene, er i tråd med direktivet?

Svar: Departementet foreslår i brev datert 12. september to justeringer av lovforslaget. Den foreslåtte justeringen i § 4-6 sjette ledd gjelder en feil henvisning og er ikke relatert til direktivet. Når det gjelder den foreslåtte justeringen av ordlyden i § 4-5 tredje ledd, er denne foreslått for å minske risikoen for at formuleringen kan misforståes. Departementet mener at ordlyden i § 4-5 tredje ledd er i tråd med direktivet selv uten den foreslåtte justeringen, men mener som sagt at det kan være hensiktsmessig med en slik justering i den grad ordlyden kan misforståes.

Spørsmål: Justeringen i forslaget § 4-6 sjette ledd første punktum gjelder henvisning til en annen del av bestemmelsen (knyttet til informasjonsplikter) enn det høringsinstansene har adressert i forhold til bindingstid og avdragsbetaling. Departementets forslag til revidert ordlyd i forslaget § 4-5 tredje ledd, synes heller ikke å adressere det problemet tilbyderne har påpekt. Vi har fått et innspill til dette som vi ber departementet kommentere:

«Det reviderte forslaget på § 4-5 tredje ledd kan forstås slik at det kun er endringer i de forhold som skal nevnes i avtalesammendraget som krever kundens samtykke. Problemet er imidlertid at sammendraget nettopp skal inneholde forhold som kjennetegnene ved de enkelt tjenesten som tilbys, prisene, varighet mv. Dersom retten til å gjøre endringer i tjenestene skal kreve kundens positive samtykke, vil det tvinge tilbydere til å beholde utdaterte tjenester/eldre teknologi for ikke å komme i avtalebrudd på store deler av kundemassen noe som selvsagt også vil virke hemmende på utviklingen. Forslaget skaper også uklarhet i forhold til ekomlovens øvrige bestemmelser om prisregulering i løpende avtaleforhold».

Svar: Departementet mener at forslag til § 4-5 tredje ledd er i tråd med direktivet og viser til artikkel 102(4) der det fremgår at «Opplysningene nevnt i nr. 1 og 3 [som er gitt i tilbudet før avtalen er inngått og som fremgår av avtalesammendraget], skal være en integrert del av avtalen og skal ikke endres, men mindre avtalepartene uttrykkelig avtaler noe annet.» Lovforslaget gjennomfører med andre ord direktivets ordlyd.

Departementet viser til at Kommisjonen uformelt har uttalt følgende om spørsmålet om forholdet mellom artikkel 102(4) og artikkel 105(4):

« Q5. Article 102(4) states that “The information referred to in paragraphs 1 and 3 shall become an integral part of the contract and shall not be altered unless the contracting parties expressly agree otherwise.”

How should this be interpreted in light of Article 105(4) which states that “End-users shall have the right to terminate their contract without incurring any further costs upon notice of changes in the contractual conditions proposed by the provider of publicly available electronic communications services other than number-independent interpersonal communications services, unless the proposed changes are exclusively to the benefit of the end-user, are of a purely administrative nature and have no negative effect on the end-user, or are directly imposed by Union or national law” ?

Kommisjonen svarte:

«Q5: The change of the contract and the right to terminate have to be considered separately.

Article 102(4) confirms the general principle of agreed contracts, “pacta sunt servanda”. Any change to the terms and conditions agreed may take place if both parties agree.

In this respect, Article 105(4) rules specifically on the right to terminate the contract upon notice of changes in the contractual conditions. Providers shall notify end-users at least one month in advance of any change in the contractual conditions. Unless the proposed changes are exclusively to the benefit of the end-user, are of purely administrative nature and have no negative effect on the end-user, or are directly imposed by Union or national law, the end-user has the right to terminate the contract.”

Departementet mener for øvrig at nye tjenester til erstatning for utdaterte tjenester normalt vil være en fordel for sluttbruker, og dermed falle inn under artikkel 104 (4) som er gjennomført i lovforslaget § 4-6 fjerde ledd. Departementet stiller seg derfor tvilende til innspillet om at det nye regelverket vil føre til at tilbyderne tvinges til å beholde utdaterte tjenester/eldre teknologi for ikke å komme i avtalebrudd på store deler av kundemassen.

Spørsmål: Kan vi be departementet komme med forslag til justert ordlyd som ivaretar de innsigelsene som høringsinstansene har kommet med slik at komiteen kan ha klare alternative lovforslag å forholde seg til? Dette gjelder følgende bestemmelser:

- § 4-6 tredje ledd første punktum og 4-6 sjette ledd annet punktum om utvidelse virkeområdet for bestemmelser om bindingstid

Svar: Forslag til mulig justert ordlyd i § 4-6 tredje ledd:

Første og andre ledd gjelder tilsvarende for ~~sammenslutninger som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet, forutsatt at avtalen skal tjene medlemmenes personlige formål.~~ overfor mikroforetak, små foretak og ideelle organisasjoner, *herunder for sammenslutninger som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet, forutsatt at når avtalen skal tjene medlemmenes personlige formål,- og med mindre de ikke uttrykkelig har samtykket til å frafalle rettighetene i bestemmelsen.*

Når det gjelder forslag til justering av § 4-6 sjette ledd, viser departementet til den foreslåtte justeringen av dette leddet som fremgår av svarbrev 12. september 2024.

- § 4-6 annet ledd om begrensninger i adgangen til å inngå avtaler om avdragsbetaling for infrastrukturkostnader

Svar: Forslag til mulig justert ordlyd i § 4-6 andre ledd:

Tilbyder av internettilgangstjenester og nummerbaserte person-til-person-kommunikasjonstjenester og forbruker kan inngå en separat avtale om avdragsbetaling med lengre varighet enn etter første ledd, ved etablering og tilknytning til nett med svært høy kapasitet, jf. § 4-9 andre ledd.

- § 4-5 tredje ledd om endring av avtaler med sluttbrukere

Svar: Se forslag til mulig justert ordlyd i § 4-5 tredje ledd i brev av 12. september 2024.

- § 4-9, første avsnitt bokstav c) om unntak for nummeropplysningstjenester med hensyn til sperring for fellesfakturerte tjenester

Svar: Forslag til justert ordlyd i § 4-9 første ledd bokstav c:

Tilbyder av internettilgangstjenester og nummerbaserte person-til-person-kommunikasjonstjenester skal tilby tjenester som gjør det mulig for sluttbruker å kontrollere kostnadene ved tjenestene. Dette omfatter

- a. spesifisert faktura
- b. sperring av anrop og nummer, og
- c. sperring for fellesfakturerte tjenester, med unntak av nummeropplysningstjenester.

- § 4-14 femte ledd om win-back forbud

Svar: Departementet understreker at winback-forbudet er ment å fremme konkurranse og kun av pedagogiske hensyn er plassert i sluttbrukerkapittelet fordi forbudet har en nær sammenheng med resten av § 4-14. Departementet mener at det er behov for et slikt forbud fordi det fremdeles er begrenset konkurranse i bredbåndsmarkedet. Departementet mener at et slikt forbud ikke er i strid med direktivet. Dersom Stortinget likevel ønsker å fjerne winback-forbudet i § 4-14 vil det være tilstrekkelig å slette femte ledd.

Med hilsen

Karianne Oldernes Tung